

Aile Hekimliğinde Erişkin Kolon, Meme, Serviks Kanseri Taramaları

Ülkü BULUT BATUR¹

GİRİŞ

Kanser Türkiye’de ve dünyada tüm ölüm nedenleri arasında ikinci sırada yer almaktadır. Dünyada yaklaşık her altı ölümden biri, ülkemizde her beş ölümden biri kanser nedeniyle gerçekleşmektedir (1,2). Kanserden ölümlerin yaklaşık üçte biri; başlıca beş risk faktöründen kaynaklanmaktadır; tütün kullanımı, aşırı kilolu olma, lifli besinlerin az tüketilmesi, sedanter-hareketsiz yaşam ve alkol kullanımı. Tütün kullanımı kanser konusunda bilinen en önemli risk faktörüdür ve kanser ölümlerinin yaklaşık beşte birinden tek başına sorumludur (2). Hepatit virüsleri ve insan papilloma virüsü (HPV) gibi kansere neden olan enfeksiyonlar, düşük ve orta gelirli ülkelerde kanser vakalarının yaklaşık dörtte birinden sorumludur (2).

Yaşlanma, kanser gelişimi için bir başka temel faktördür. Kanser sıklığı, yaşla ilerledikçe risk faktörlerinin artması, korunma ve tamir mekanizmalarının ise yaşlanmaya bağlı daha az etkili çalışması nedeniyle artmaktadır (2).

Kanser tanısı alan hasta sayısındaki artış, tüm ülkeler için halk sağlığı sorundur ve sağlık sistemleri için bir kriz sebebidir. Gelecekte ekonomik kaynakları bol olan ülkeler de dahil olmak üzere birçok ülke, tanı konulması gereken çok sayıdaki kanser hastasının tedavisi ve bakımı için yeterli ödenekleri temin etmekte sorun yaşayacaktır. (3)

Birincil (primer) koruma önerileri yanında erken tanı ile ikincil (sekonder) korumanın hedeflenmesi sağ kalım, hastalık yükü ve maliyetler açısından avantaj sağlamaktadır. Erken tanı ise uygun taramanın uygun gruba uygulanması ile

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD., ulkubulut111@gmail.com

KAYNAKLAR

- 1- TÜİK. Ölüm Nedeni İstatistikleri, 2016. http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1083
- 2- Cancer Key facts 12 September 2018. WHO. <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/cancer>
- 3- Dünya Kanser Raporu 2008. Ed: Boyle P, Levin B. Uluslararası Kanser Araştırmaları Kurumu Yayını, Lyon, Fransa 2008.
- 4- Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği. Ankara, 25.01.2013 Resmî Gazete Sayısı: 28539
- 5- <https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kanser-db/istatistik/TurkiyeKanserIstatistikleri> 2015. pdf.
- 6- Rex DK, Boland CR, Dominitz JA, et al. Colorectal Cancer Screening: Recommendations for Physicians and Patients From the U.S. Multi-Society Task Force on Colorectal Cancer. *Gastroenterology* 2017; 153:307.
- 7- Rex DK, Boland CR, Dominitz JA, et al. Colorectal cancer screening: Recommendations for physicians and patients from the U.S. Multi-Society Task Force on Colorectal Cancer. *Gastrointestinal Endoscopy* 2017; 86:18.
- 8- Lin JS, Piper MA, Perdue LA, et al. Screening for Colorectal Cancer: Updated Evidence Report and Systematic Review for the US Preventive Services Task Force. *JAMA* 2016; 315:2576.
- 9- Fidaner C, Ege, SY, Parkin DM. Incidence in Izmir in 1993-1994: first results from Izmir Cancer Registry. *Eur J Cancer*. 2001 Jan;37(1):83-92. PMID: 11165134
- 10- Bray F, Ferlay J, Soerjomataram I, Siegel RL, Torre LA, Jemal A. Global cancer statistics 2018: GLOBOCAN estimates of incidence and mortality worldwide for 36 cancers in 185 countries. *CA Cancer J Clin*. 2018 Nov;68(6):394-424. doi: 10.3322/caac.21492.
- 11- Özmen V. Breast cancer in Turkey: Analysis of 20.000 patients with breast cancer. *Eur J Breast Health*. 2019;15:141- 146. <http://dx.doi.org/10.5152/ejbh.2019.4890>
- 12- <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kanser-tarama-standartlari/listesi/meme-kanseri-tarama-programi-ulusal-standartlari.html> (Erişim 20.07.2021)
- 13- Yankaskas BC, Haneuse S, Kapp JM, et al. Performance of first mammography examination in women younger than 40 years. *J Natl Cancer Inst* 2010; 102:692.
- 14- Jemal A, Bray F, Center MM, et al. Global cancer statistics. *CA Cancer J Clin* 2011; 61:69.
- 15- <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kanser-tarama-standartlari/listesi/serviks-kanseri-tarama-programi-ulusal-standartlari.html> (Erişim 20.07.2021)
- 16- Peirson L, Fitzpatrick-Lewis D, Ciliska D, Warren R. Screening for cervical cancer: a systematic review and meta-analysis. *Syst Rev* 2013; 2:35.
- 17- Whitlock EP, Vesco KK, Eder M, et al. Liquid-based cytology and human papillomavirus testing to screen for cervical cancer: a systematic review for the U.S. Preventive Services Task Force. *Ann Intern Med* 2011; 155:687.
- 18- Sankaranarayanan R, Nene BM, Shastri SS, et al. HPV screening for cervical cancer in rural India. *N Engl J Med* 2009;360:1385